

акредитації скоротилась на 0,3 тис. осіб, а закладів III-IV рівнів акредитації – на 5,23 тис. осіб. Кількість аспірантів впродовж 2012-2015 років зросла на 21 особу, а у 2016 році порівняно з 2015 роком знизилась на 47 осіб. Кількість докторантів зросла майже в двічі: у 2012 році – 15 осіб, а у 2016 році – 27 осіб.

Стан ринку праці має безпосередній вплив на потребу в підготовці фахівців різних рівнів акредитації. Потреба роботодавців у працівниках у 2015 році порівняно з 2014 скоротилась на 286 осіб, а у 2016 порівняно з 2015 роком зросла на 143 особи. Навантаження на одне вільне робоче місце мало найбільше значення у 2013 році – 14 осіб, порівняно з 2012 роком – 9 осіб. У 2015 році порівняно з 2014 роком навантаження зросло на 1 особу і становило 12 осіб; а у 2016 році порівняно з 2015 роком скоротилась на 2 особи [2]. Отже, потреба в фахівцях на ринку праці є набагато меншою ніж наявність цих фахівців. У зв'язку з цим виникає таке явище як трудова міграція.

Вважаємо, що забезпечити економіку кваліфікованими кадрами й збалансувати попит і пропозицію робочої сили на ринку праці з урахуванням пріоритетних напрямів розвитку української економіки можливо лише об'єднавши і скоординувавши зусилля центральних і місцевих органів виконавчої влади, роботодавців та представників освітньої галузі [3, 4].

Вважаємо, що розвиток соціального партнерства, залучення роботодавців у процес підготовки, перепідготовки, підвищенні кваліфікації кадрів, оновлення навчально-матеріальної бази навчальних закладів, а також оновлення змісту професійної освіти є надзвичайно важливим для сфери освіти, для її подальшого розвитку.

Література

1. *Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»)* // *Освіта*. – 2013. – № 106. – с. 2.

2. *Офіційний сайт Державної служби статистики України. Головне управління статистики Тернопільської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.te.ukrstat.gov.ua/>*

3. *Прохоровська С.А. Місце конкурентоспроможності у процесі розвитку трудового потенціалу регіону /С.А. Прохоровська // Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України. [наук.*

журнал]. – *Тернопіль : Економічна думка, 2012. – Вип. 17. – С. 79 – 84.*

4. *Прохоровська С.А. Роль освітньо-професійної підготовки у розвитку трудового потенціалу регіону /С. А. Прохоровська // Формування ринкової економіки: [зб. наук. праць]. – Спец. вип.: у 2 т. Т. 2. Праця в XXI столітті: новітні тенденції, соціальний вимір, інноваційний розвиток. – К.: КНЕУ, 2012. – С. 295–303*

Макаренко Вікторія

(науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри управління персоналом та регіональної економіки Прохоровська С. А.)

ОСВІТА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

У сучасних умовах стабільність та розвиток економіки України залежить від стабільності людського капіталу та інвестицій в нього. Саме людина з відповідною освітою, кваліфікаційним рівнем, навичками та досвідом забезпечує необхідні ринкові зміни в країні.

Основою сталого економічного розвитку України стають інвестиції в освіту, науку, охорону здоров'я, тобто у ті пріоритетні сфери життєдіяльності, де формується людський капітал. Подальший розвиток і ефективність використання людського капіталу є важливою соціально-економічною проблемою в Україні. Спад виробництва, високий рівень безробіття зумовлюють деградацію і суттєве недовикористання існуючого людського капіталу. Інновації в людський капітал є основою розвитку національної економіки [3, с. 188].

Під людським капіталом розуміємо надбанні знання, навички, мотивацію й енергію, якими наділені індивідууми і які можуть використовуватися для виробництва товарів і послуг. Освіта й підготовка на виробництві збільшують обсяг людського капіталу. В розвинутих країнах відзначена стійка залежність між рівнем освіти й доходом, що отримуються протягом всього життя. Розвиток усіх видів виробництва, матеріального і нематеріального, свідчить про зростання частки вартості знань у всіх економічних категоріях [2, с. 207].

Швидка зміна знань в усіх сферах потребує від працівників постійного розширення власного світогляду, підвищення майстерності, набуття нових навичок, оскільки зміна ідей, знань, технологій

відбувається швидше, ніж зміна поколінь. Люди, які не навчаються та періодично або постійно не підвищують свою майстерність, стають неконкурентними на ринку праці [1, с. 44].

Сьогодні потреби ринку у фахівцях з вищою освітою не відповідають обсягам їхньої підготовки, оскільки останні зорієнтовані передусім не на запити економіки, а на необґрунтований попит молоді та їхніх батьків на певні спеціальності. Зазначимо, що чисельність студентів, які навчаються у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації за кошти фізичних осіб становить близько 40 %, III-IV рівнів понад 60 %. Це призвело до таких наслідків: перевиробництво фахівців за окремими спеціальностями, що не користуються попитом на ринку; зростання рівня безробіття серед випускників ВНЗ; посилення соціальної напруженості на ринку праці [4, с. 247].

На початок 2017 р. в регіоні підготовку фахівців здійснювали 10 закладів I-II рівнів акредитації та 9 III–IV рівнів акредитації; підготовку та випуск кваліфікованих робітників 23 професійно-технічні навчальні заклади. Чисельність студентів у ВНЗ I–II рівня акредитації за останній період зменшилася на 25%, III-IV рівнів – зросла на 28 % [5].

Приймаючи рішення про вибір освіти, людина враховує альтернативну можливість заробітку протягом терміну навчання, а також прибутковість можливих інвестицій. Освіта впливає насамперед на соціально-економічні потреби, прискорюючи їхнє оновлення та умови їхньої індивідуалізації. Освіта впродовж трудового життя покликана підвищувати рівень загальних знань і розширювати можливості участі громадян у культурній, соціальній і політичній діяльності країни. Вона повинна внести вклад у подальшу демократизацію суспільства, а також сприяти посиленню позиції людини в професійній діяльності.

Освіта є провідною галуззю виробництва людського капіталу, оскільки опосередковано сприяє збільшенню капіталу здоров'я людини, поліпшенню його соціального благополуччя, що, у свою чергу, також сприяє економічному зростанню.

Вважаємо, що роль освіти має проявлятися не тільки в пізнавальній та інформаційній функції, але й практичній адаптації учнівської та студентської молоді до реальних умов ринку для можливості застосування власного інтелектуального капіталу. Тому потрібно розглядати роль освіти у формуванні та розвитку інтелектуального

капіталу у створенні ефективної системи взаємодії працедавців бізнесу та навчальних закладів; створення ефективних науково-практичних комплексів, які дають змогу наблизити критерії фаховості випускників навчальних закладів до еталонних вимог по цих критеріях, що ставлять працедавці.

Література

1. Арєф'єва О.В. *Управління розвитком людського капіталу в системі вищої освіти: монографія* / О. В. Арєф'єва, Т. В. Харчук. – К. : Вид-во Європ. Ун-ту, 2008. – 207 с

2. Потехина Н. В. *Роль человеческого капитала в экономическом росте* / Н. В. Потехин. — *Режим доступа: http://sun.tsu.ru/ mminfo / 000063105 / 295 / image / 295_207–209.pdf*.

3. Гальків Л. І. *Людський капітал: базисні поняття та концептуальні положення* / Л. І. Гальків // *Науковий вісник НЛТУ України. – 2008, – вип. 18.9. – С. 187 – 191.*

4. Прохоровська С.А. *Освітньо-професійна підготовка як чинник підвищення якості трудового потенціалу* /С.А. Прохоровська // *Социально-экономические аспекты промышленной политики. Управление человеческими ресурсами: государство, регион, предприятие: Сб. науч. тр. в 3-х Т. – Т.1/ НАН Украины. Ин-т экономики пром-сти, ред.кол.: Амоша А.И. (отв. ред.) и др.– Донецк, 2006. – С. 246 –252.*

5. *Офіційний сайт Державної служби статистики України. Головне управління статистики Тернопільської області: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.te.ukrstat.gov.ua/>*

Ніколін Лілія

(науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри управління персоналом і регіональної економіки Дяків О.П.)

ЯКІСТЬ РОБОЧОЇ СИЛИ В ЕКОНОМІЦІ ЗНАТЬ

На даному етапі виникла нова тенденція формування сучасного суспільства, тобто перехід до нової економіки – економіки знань, який характеризується інформаційними технологіями та інтелектуальними